

Tahvil kuponu faiz geliri midir?

Ülkemizde sıklıkla karşılaştığımız finansal raporlama hatalarından bir diğeri, ihraç sonrası piyasan alınan kuponlu devlet tahvilleri ile ilgili.

Uzun yıllara dayanan denetim ve danışmanlık tecrübelerimiz kapsamında birçok defa, kupon tahsilatını doğrudan faiz gelinine yazıp üstüne 'kupon benim faiz gelirimdir' diye ısrar eden finansal raporlama profesyonelleri ile karşı karşıya geldik.

Aslında konunun mantıksal çerçevesini idrak etmek çok basit. Örneğin, ihraç tarihinde piyasa faizleri %20 olduğu için, vadesi boyunca yılda bir %20 kupon veren 100 TL nominal değerli bir tahvili, piyasa faizlerinin %10 olduğu bir dönemde piyasadan satın alırsanız, önünüzdeki dönemde tahsil edeceğiniz 20 TL lik kupon sizin faiz geliriniz mi olur? Bu tahvili satın aldığınız tarihte piyasada herkes aynı vade için %10 faiz kazanabiliyorken siz nasıl oldu da %20 faiz getirisi olan bir finansal enstrümana sahip oldunuz(!).

Bu yanlış mantıktan hareket ettiğinizde, konunun teknik boyutunda problemlerle karşılaşmanız çok doğal. IFRS 9 etkin faiz oranı hesaplayıp devlet tahviline değer düşüklüğü yazanlar mı dersiniz, tahvilin vadesi geldiğinde nominal değeri tahsil ettiği anda bilançosunda hala büyük bakiyelerle karşı karşıya kalanlar mı dersiniz, hatanın çeşidi çok. Dolayısıyla finansal okuyucuyu ve yatırımcıyı, faiz geliri ve net faiz marjı konusunda yanıltan kurum sayısı hiç de azımsanmayacak sayıda.

Peki tahsil ettiği kuponu doğrudan faiz gelinine yazan kurumlar nerede hata yapıyor? Yukarıda kısaca ifade ettiğimiz üzere, eğer kuponlu bir devlet tahvilini ihraç tarihinden sonraki bir dönemde piyasadan satın aldıysanız sizin için o tahvilin getirisi o tarihteki piyasa getirisidir. Kuponun üzerindeki faiz oranı ile sizin alım tarihinizdeki piyasa faizi arasındaki farkı da bu tahvili aldığınız kişiye prim/iskonto olarak ödersiniz.

Dolayısıyla, sabit faizli kuponlu tahvillerde, her kupon tahsilatında, tahvili alış enasında ödemiş/tahsil etmiş olduğunuz primi/iskontoyu da amortize ederek faiz gelirinizi düzeltmelisiniz.

Bunu yapmanın iki yolu var. IFRS 9 un açıkça belirttiği şekilde, tahvilin vadeye kadarki nakit akışını alış esnasında ödediğiniz maliyete getiren doğru faiz oranını (etkin faiz oranı) işleterek faiz gelirinizi ona göre yazar, kupon tahsilatlarını gelir tablosu ile ilişkilendirmezsiniz, ya da, alış enasındaki prim/iskontoyu ayıklar, kupon faiz gelirini yazdığınız anda ilgili prim/iskonto amortizasyonunu da faiz gelinine yansıtarak gerekli düzeltmeyi yaparsınız.

Eğer bu düzeltmeyi yapmazsanız, ya bilançonuzda primli/iskontolu maliyet vade tarihine kadar duracak ve vadede nominal değeri tahsil ettiğinizde, yanlış yere beklediğiniz prim/iskonto tutarınız birden bire gelir tablosuna atmak gibi büyük bir hata yapacaksınız; ya da, kupon tahsilatını faiz gelinine yazdığınız için IFRS 9 a uygun şekilde hesapladığınız itfa edilmiş maliyet, bilançodaki maliyetin altında çıktığı zaman devlet tahviline değer düşüklüğü yazmaya kalkışacaksınız.

Oysa, finansal araçlarda değer düşüklüğü konsepti, ilerideki nakit akımlarının tahsil edilebilme ihtimali ile ilgili olup, bir Türk şirketi'nin Türk devletinin borçlanma senedine değer düşüklüğü yazması kadar IFRS 9 un ruhuna aykırı bir muhasebe yapılması düşünülemez.